

Bevezetés

A repülés fejlődéséhez mind a mai napig százezrek, sőt milliók adják tehetségüket és munkájukat, de nem teljesen egyforma eredménnyel. Sokan repülőgépgyárakban, repülőtereken vagy kutatóintézetekben dolgozzák végig életüket, esetleg repülőgépek pilótafülkéjében szántják az eget kilométerek tízmillióit hagyva maguk mögött. A történelem azonban csak néhány tucatnyi zseni nevét őrzi meg a (nem túl) hálás utókor számára. Azokét, akik kiemelkedő tehetséggel és elszántsággal megáldva éppen jókor voltak jó helyen ahhoz, hogy látványosan nagyot lendíthessenek e csodálatos tudomány fejlődésén. Könyvünkben néhány ilyen zsenivel próbálunk megismerkedni.

Az átlagos újságolvasó többnyire ismeri nevüket – bár nem mindegyikét –, ám legfontosabb találmányukon, eredményükön kívül ritkán tud egyebet róluk. Pedig némelyikük élete, személyisége rendkívül érdekes, sőt néha egyenesen regényes. Jobban megismerve őket talán sikerül megérteni emberfeletti teljesítményük titkát is. Ezek a kivételes tehetségek ritkán kellemes emberek. Gyakran saját maguk és környezetük nyugalalmát, jólétét feláldozva törnek a hőn áhított eredmény felé. Némelyikük kisebb-nagyobb jellemhibáktól sem mentes, életük, sorsuk azonban ezzel együtt teljes. A könyv szereplőinek kiválasztásánál elsősorban olyanokat kerestünk, akik nem csupán maradandót alkottak, de személyiségük, életútjuk is különlegesen érdekes, és hasznos tanulságokkal is szolgálhat a türelmes olvasó számára. Az ilyen kiválasztás persze mindig a szerző ízlését tükrözi, így óhatatlanul némileg önkényes, de mit lehet tenni? Végül is valakinek döntenie kell.

Célul tűztük ki néhány közkeletű tévedés eloszlatását is. Bonyolult, rohanó világunkban nem könnyű eligazodni. Néha nagy a csábítás, hogy emberek, népek gyors megítéléséhez az általánosan elfogadott sémákra hagyatkozzunk. Ezek az előítéletek azonban gyakran visznek tévútra. Egy német katonatiszt említésekor például üdítő kivételnek számít, aki nem egy

végletekig fegyelmezett, a parancsnak vakon engedelmeskedő, nem túl fantáziadús személyre gondol. Pedig a hasznosítható léghajózást elsőként megvalósító Ferdinand Zeppelin minden volt, csak ilyen nem. A porosz hadseregben bátran harcolva gyorsan emelkedett a ranglétrán, de közben minden lehetséges módon képezte is magát, és folyton tele volt újító ötletekkel. Tisztársai gyakran csúfolták „bolond grófnak”, bár igen magas, altábornagyi rangja miatt ezt óvatosan, csak a háta mögött tehették.

Az orosz ipar színvonaláról is gyakran hallani sommásan lekezelő véleményeket, pedig a valóság ennél sokkal izgalmasabb. A múlt század első felében az oroszok mindenható diktátoruk, Sztálin vezetésével még éppen csak elkezdték csökkenteni országuk évszázados gazdasági lemaradását, amikor a repülés egyes területein már vitathatatlanul a világ élvonalába törtek. A Tupoljev által tervezett ANT–25-ös gép például 1937-ben Moszkvából indulva leszállás nélkül repült át Amerikába, akkor, amikor az Egyesült Államokban gyártott gépek még messze nem voltak képesek e látogatást viszonzni. Ez a tájékozottabbakat akkoriban sem lephette meg, hiszen az orosz repülés negyedszázaddal korábban is volt már az élen, amikor 1913-ban a pétervári Balti Vagongyárban a kijevi műszaki főiskolára járó Igor Szikorszkij zseniális tervei alapján elkészítették a világ első négymotoros repülőgépét. Ez ugyanaz a Szikorszkij, aki később Amerikában letelepedve a helikopterek atyjaként vált méltán világhíressé.

Azt is bizonyára kevesen tudják, hogy az európai repülés legnagyobb úttörője egy Párizsban élő apró termetű brazil, bizonyos Alberto Santos-Dumont volt, aki egymaga dicsekedhetett az első kormányozható léghajó, majd az első európai motoros repülőgép elkészítésével és megnyergelésével is. De ne vágjunk a dolgok elébe! A következő fejezetekben az elszánt olvasó mindent részletesen megtalál majd. Végezetül ezúton mondok köszönetet a HungaroControl Repülési Szakkönyvtár dolgozóinak, akik nagy segítséget nyújtottak e könyv megírásához.

Háy György